

ikke være Tale om. Derfor foreslog ogsaa Mindretallet i 1874, at Lærernes Lønning skulde komme til Stede paa en ganske anden Maade, nemlig tilbøds ved Skolepenge, som saa skulde følge Børnene til den Lærer, som de bleve underviste af. Der vil dermed, vel at mærke, ikke ske den ringeste Jordbyrde for Kommunernes Vedkommende, men der bliver Udgang til og Sikkerhed for, at Forældre og Børgere kunne faae deres Børn til en Lærer, som de ere i indre Overensstemmelse med. Der er Ingen, der skal tro, at Statskolerne under den nuværende Ordning eller under den Ordning, som det foreliggende Lovudkast antyder, vil holde den samlede Befolkning i een Skole. Nei, forfat Skolegang paa Grundlag af Loven af 1814 vil stille Befolkningen i en rig og en fattig Del, det er Mindretallet aldeles overbevist om; men det er jo selvfølgelig, at Hovedmaalet maa være, naar det paa nogen Maade kan gøres, at den Fattige kommer til at leve under samme Vilkaar som den Fornemme. Hvem der selv er opdragen og undervist i Almueffolen for en Del Aar tilbage, stadig har staaet i nær Berørelse med Almueffolen, har haft Børn i Almueffolen og veed, hvorledes det gaar til fra først til sidst, vil kunne afgive et sikkert Bidnesbyrd om, hvad der foregaar i Almueffolen, paa hvilken Maade der undervises, og hvorledes det Hele tages, og jo nærmere vi staa ved Skoleloven af 1814, jo mere Modbydelighed faae vi for de Bestemmelser, som staa i vor Grundring fra den Tid, om hvorledes Undervisningen blev drevet, hvorledes Alt gik planmæssigt og systematisk til. Den eneste Maade, hvorpaa Børnene egentlig fik Veiledning til at lære Noget, var i Grunden ved Børg. Dette sker Gud ske Lov og Tak ikke i nogen stor Maalestok nu. Der er afveget meget betydeligt deraf; men efter min Overbevisning er det kommet uden Loven af 1814 og var kommet i en mere tilstrækkelig og udviklet Grad, naar Loven af 1814 ikke havde indpræget sig paa dem, der ere opvoksede og have faaet deres Udvikling i Almueffolen. Naar de aldrig vare blevne førte ind paa den Løstegang, som Loven af 1814 har givet som sit Præg til den daværende Befolkning, saa vilde denne i en mere udviklet Grad selv have taget Haand i Hænde med Børnenes Oplysning og Undervisning; men det er Noget, som ikke kan vindes i en let overfluelig Fremtid. Det vil heraf ses, at Mindretallet har vægtige Grunde, hvorfor det men modsatte sig dette Lovforslags Fremme, og man har, som det vil findes antydet i Betænkningen, fundet det lidt besynderligt, at en Regering gjentagende Gange vil vedblive at forelægge et Lovforslag af et saadant Indhold. Naar der skal ske en virkelig Omordning af en tidligere Reform eller Indførelse af en ny Reform, er den sikreste Veie at lægge Mærke til, hvorledes Befolkningens Løstegang er, og hvorledes den har

udviklet sig. Man maa da gjøre sig Umage for at komme paa Spor efter, hvad den store almindelige Befolkning vil, og navnlig den store almindelige Del af Befolkningen, som er henvist til Almueffolen, og jeg tror da, man vil se, at den ønsker mere Frihed for Kommunen og mere Frihed for Forældrene.

Derfor der nu havde kunnet spores nogen Antydning i selve Lovforslaget i den Retning, at der vilde blive indført mere Frihed enten for Forældrene eller for Kommunen, saa havde Mindretallet kunnet forandre sin Stilling, men det har ikke være Mindretallet muligt at opdaage en Løst eller Antydning i den Retning i selve Lovforslaget. Nei, tværtimod gjør jo Lovforslaget Forsøg paa at komme bort fra Friheder, som ere givne tidligere, idet det dels stærker Skoledirektionens Tilsyn og især henlægger en ikke ringe Mængde Afgjørelser til selve Ministeriet. Antydningen af, at Byraad eller Sogneraad, Forældre eller Børgere skulle faae større Indflydelse paa Skolevesenet, finde vi Intet om. Det er selvfølgelig, at de, der billige den Løst, at Staten er bedst stillet til at ordne Skolevesenet, ogsaa kunne billige Lovforslaget, og det er da ogsaa selvfølgelig, at de kunne være med til, at Staten udrede de store Bølg, som ved denne Leilighed skulle paalægges Kommunerne og Befolkningen i det Hele. Ogsaa i økonomisk Henseende finder Mindretallet, at det er meget vanskeligt at komme til et Resultat med Hensyn til, hvad det er, dette Lovforslag egentlig forlanger. Det paapeger de Forandringer, der skulle finde Sted ved Skolevesenet, idet der anordnes Forskoler, et mindre Antal Børn i Klasserne, og som Følge deraf flere Lærerkæfter og flere Skolebygninger end hidtil; men ogsaa i disse Henseender har det levnet saare lidt til de kommunale Styrelseres Omraade; naar Loven er vedtagen, have de kun, som hidtil, at udrede de fornødne Penge. Jeg synes dog ikke, at det er noget stort Forlangende, naar man fordrer, at et Lovforslag, som omfatter saa store Udgifter og vil udtrænge betydelige Bevillinger, ikke blot strax, men saalænge som dets Ordning bestaar, indrettes saaledes, at man tilnærmelsesvis kan faae en Overbevisning om, hvor store Beføstninger et egentlig kræver. Nu skulde jeg for min Del under andre Omstændigheder slet ikke omtale Beføstningerne ved Skolevesenet, som ikke ligge mig saa forfærdeligt paa Sinde; — jeg veed meget vel, at, hvis Undervisning skal bringes til Veie, vil det koste Penge, — men jeg kan ikke være med til at give Penge ud i stor Mængde, naar jeg ikke har Overbevisning om, at der, ved den Maade paa hvilken de anvendes, kan faas et virkeligt Udbytte, og Mindretallet er overbevist om, at man ikke kan have Sikkerhed for at faae et virkeligt Udbytte for Beføstningerne, med mindre Lærerne stilles paa en ganske anden Maade end hidtil, idet de nu ere